

Бознашр аз торнамои радиои "Озодӣ"

Ба бовари бисёриҳо, бо даргузашти Умарзода забони тоҷикӣ дар Ӯзбекистон аз як такагоҳи бузургаш махрум ва амалан бе болу пар мемонад. Сохибназарон мегӯянд, марде аз дори дунё рафт, ки шояд кам касе мисли ӯ барои таблигу химоят аз забони тоҷикӣ ва аз хукуки мардуми тоҷикони бурунмарзӣ ин кадар истодагарӣ кардааст. Чанозаи донишманди тоҷики муқими Тошканд Мӯҳсин Умарзодаро рӯзи якшанбеи 4 август дар оромгоҳи Минори пойтахти Ӯзбекистон ба хок супурданд.

Ин акси ягонаи Мӯҳсин Умарзода аст, ки аз идораи рӯзномаи "Овози тоҷик" дастрас шудааст. Ношири акс: хабарнигор Мирасрори Фаргонӣ, Facebook
Мақолаҳои ҳамсон

- "Муҳаммад пайғомбар (с) форсӣ медонист"
- Форсии тоҷикӣ дар Ӯзбекистон

Мӯҳсин Умарзода, яке аз барҷастатарин намоёндагони равшанфикрони тоҷики муқими Ӯзбекистон, шаби 3 ба 4 август дар синни 83 даргузашт.

Мирасрори Фаргонӣ, хабарнигори собики Радиои Озодӣ дар Тошканд, ки дар маросими дафни Мӯҳсин Умарзода ширкат дошт, дар як тамоси телефонӣ ба Озодӣ гуфт, дар ин маросим чамъи бузурге аз дӯстону пайвандон, шогирдон ва собик ҳамкоронаш дар "Овози Тоҷик" – танҳо нашрияи тоҷикии саросарӣ дар Ӯзбекистон – гирди ҳам омада буд.

- Мирасрори Фаргонӣ: Чанори фарҳанги тоҷикӣ даргузашт

Собитхон Курбонов – вазири хориҷаи Ӯзбекистон дар аҳди Шӯравӣ ва раҳбари собики чамъияти тоҷикони Тошканд қабл аз бурдани чаноза ба оромгоҳ дар сахни манзили Умарзода суханронӣ кард. Собитхон Курбонов, ки худ аз тоҷикони шаҳри Чустии вилояти Намангон аст, Мӯҳсин Умарзодаро як журналисти забардаст ва яке аз чанорҳои бузургу пуразшоҳубарги тоҷикони Тошканд ва Ӯзбекистон ба қалам дод. Ӯ аз чумла гуфт: "Имрӯз устоди забардаст ва қаламкаши мохир, фарҳангдӯсту фарҳангшиноси асил, олими шинохтаре бо ашки шашкатор ба роҳи охират гусел мекунем. Устод барои ҳамаи қаламкашони тоҷику ӯзбеки муқими Тошканд ҳаққи устодӣ доштанд. Ин чудой барои ҳамаи мо мушқил аст, вале қорҳои он қасро мо харғиз фаромӯш нахоҳем кард."

Ба бовари бисёриҳо, бо даргузашти Умарзода забони тоҷикӣ дар Ӯзбекистон аз як такагоҳи бузургаш махрум ва амалан бе болу пар мемонад. Сохибназарон мегӯянд, марде аз дори дунё рафт, ки шояд кам касе мисли ӯ барои таблигу химоят аз забони тоҷикӣ ва аз хукуки мардуми тоҷикони бурунмарзӣ ин кадар истодагарӣ кардааст.

Аз Қадамчо то "Овози Тоҷик"

Овози Тоҷик", шумораи солҳои 30
Мӯҳсин Умарзода соли 1930 дар рустои тоҷикнишини Учкӯргони ноҳияи Кадамҷои Қирғизистон ба дунё омада, мактаби олиро дар Тошканд хатм кардаву дар ҳамин ҷо монд. Ӯ то замони бознишаста шуданаш дар рӯзномаи "Ҳақиқати Ўзбекистон" кор кард ва то макоми муовини сардабири ин танҳо нашрияи саросарии тоҷикии Ўзбекистон расид. Эҳёи номи таърихӣ ин нашрия - "Овози тоҷик" – дар поёни солҳои 80 низ меваи муборизахое буд, ки дар саргахаш аз ҷумла Мӯҳсини Умарзода меистод.

Мӯҳсини Умарзода бавижа бо мақолахояш дар бораи таърихи мардуми тоҷик ва забони тоҷикӣ маъруфият ва маҳбубият ба даст оварда буд. Тақрибан ҳамаи мақолаҳои ӯ дар поёни солҳои 80 дар пайи "Овози Тоҷик" нашрияҳои Тоҷикистон низ ҷоп мешуд ва сарусадои зиёд ба по мекард.

"Маънои тоҷик" ва "Сарҳади тоҷик забони тоҷик аст" унвони танҳо ду мақолаи ӯст, ки то ҳол дар ёди равшанфикрони тоҷик нақш бастааст ва Умарзода дар ин матолиб бо далелҳои мустанад аз ҳақиқати тоҷикони муқими Ўзбекистон ба худшиносии миллӣ ва омӯхтани забони худ ҳимоят мекард.

Баъди сукути Шӯравӣ зиёиёни тоҷик дигар мачоли ҷунин муборизаро аз даст доданд ва Мӯҳсин Умарзода низ мачбур шуд, аз қор қанор рафта, бознишаста шавад. Вале ӯ ҳамҷунон ба навиштани мақолаҳо дар мавзӯи таърихӣ забони мардуми тоҷик идома мебуд. "Қалимаҳои форсӣ-тоҷикӣ дар Қуръон" ва "Бохтарӣ - номи қабил ва алифбои ниёкон" аз ҷумла охири таровидаҳои қалами Умарзода буд, ки дар матбуот нашр шуд.

"Расули ақрам қорсиро меқонист"

Дар матлаби аввал, ки соли 2008-ум дар се шумораи "Овози Тоҷик" нашр шуд, Мӯҳсин Умарзода вожаҳои зиёди қорсиро, ки ба забони арабӣ омехта, ҳатто дар "Қуръон" истифода шудааст, мисол меорад ва тавре баъдан дар як сӯҳбат бо Озодӣ эътироф кард, ба ҳулосае меояд ки: "Расули ислом забони қорсиро меқонист. Дар бораи забони қорсӣ-тоҷикӣ қонистани Мухаммади пайқомбар(с) дар сарқашмаҳои тарихӣ на як бору ду бор навиштаанд. Дар «Қорснома»-и Ибни Балхӣ низ ҷунин фикр баён шудааст. Ибни Балхӣ навиштааст, ки «Пайқамбар бисёр лафзи қорсӣ қонистӣ ва қанд лафз гуфтааст, ки маъруф аст ва дар ситоиши қорсиён ҳабари машқур аст аз пайқамбар алайҳиссалом. Лавқан ал алами муаллақан бис-Сурайё лано лаҳу ричоли мин Қорс». Мухаммади пайқомбар (с) гуфта буд, ки овозаи ба қавми қорс тааллуқ доштани илму қониш дар ғушаву қанорҳо шунида мешавад. Бесабаб набуд, ки пайқамбар аз Салмони қорс, ки номи аслиаш Рӯзбех буд, пайваста ба некӣ ёд мекард ва мекуфт, "Салмон дарёест, ки интиҳо надорад, Салмон як узви қонаводаи ман аст."

Дӯстону шогирдонаш тасмим қирифтаанд, тамоми қитобҳои қониреро, ки аз Мӯҳсин Умарзода ба ёдқор мондааст, қамъ оварда, дар идораи "Овози Тоҷик" як осорқонаи қурд ё қитобқонаи ӯро бино қунанд.

Ки марғи ҷунин ҳоқа на қорест қурд...

Даргузашти Мӯҳсин Умарзода, муаллифи "Маънои тоҷик"

Муаллиф: Мирзои Салимпур
06.08.2013 22:10

Нахустин воқунишхо ба даргузашти Мӯҳсин Умарзода дар шабакаи иҷтимоии Фейсбук низ хокист, "ки марги чунин хоча на корест хурд."

Марямбонуи Фаргонӣ аз чумла навиштааст: "Устод Мӯҳсин Умарзодаро ба хайси як чонсӯзи забони тоҷикӣ дар Узбекистон ва журналисти соҳибкалам хуб мешинохтам. Хизматхояшонро миллати мо набояд фаромӯш кунад."

Зафари Сӯфӣ бо андӯх меафзояд: "Аз шумори вопасинхо аз табори Офтоб дар он сарзамини аздастрафта боз яке кам шуд! Худоё, сахт метарсам, ки фардо дигар он чо мухити тоҷикиро пурра торикӣ фаро мегирад... Марги бузурге мисли устод Умарзода фочеае азим барои хар инсони миллатдӯсту худоғох ва хар миллати худшинос бояд бошад. Аммо... Оё чунин аст?"

Ба ақидаи Аъзами Хучаста, "Миллат боз як ФАРЗАНДИ ФАРЗОНАИ ХУДРО АЗ ДАСТ ДОД. Миллате ки ханӯз фарханги шинохт ва арзишгузори чунин фарзандонро наомӯхтааст..."

Марги зебо

Мирасрори Фаргонӣ мегӯяд, Мӯҳсин Умарзода ва хамсараш Роза фарзанд надоштанд, вале мухаббаташон чунон бузург буд, ки вақте субҳи шанбеи 3 август хамсарашро ба хок супурданд, дили Мӯҳсин Умарзода ба ин азоби хичрон зиёд тоб наовард ва худи хамон шаб ба ин дунё падруд гуфт ва пеши ишки ягонаи зиндагиаш рафт. Ба гуфтаи Мирасрори Фаргонӣ, дар маросими видоъ бо Мӯҳсин Умарзода хамагӣ аз чунин марги зебои ин чуфт гиребон мегирифтанд.